

Bibliafordító és dalszerző író

Szántó Arator István és Gárdonyi Géza emléke Devecserben

Városuk neves embereinek állítottak emléket a devecseriek december 7-én. Egy ünnepség keretében avatták fel és szentelték fel a katolikus templom falán elhelyezett domborműveket, Lesenyei Márta alkotásait. Mőd Miklós devecseri plébános is azok között volt, akik szorgalmazták, hogy városuk nagyjairól méltóképpen emlékezzenek meg az utódok. Őt kérdeztük: mi adta az alkalmat, hogy Devecser megemlékezzék Szántó Arator Istvánról és Gárdonyi Gézaról?

– Szántó Arator István jezsuita bibliafordító jobb megismerését Gyürki László kanonok, biblikus professzor szorgalmazta, tőle származott az emlékmű felállításának gondolata. Tíz évvel ezelőtt tartott róla előadást itt, Devecserben, sokan ekkor ismerték meg mélyebben a jeles tudós tevékenységét. Azóta érlelődött a gondolat, hogy a város állítson emléket szülötének, a sokat szenvedett bibliafordítónak.

Gárdonyi Géza dédunokája, Keller Péter az év elején keresett meg, hogy százhusz évvel ezelőtt született a „Fel nagy örömrre” kezdetű karácsonyi ének. Gárdonyi Géza

Devecserben volt kántortanító abban az időben, a dal szövegét és dallamát itt szerezte. Az emléktábla a mű kottával ellátott első verzzakát és a szerző tanító-karvezető alakját mutatja.

Mennyire ismerik a helyiek a két jeles ember életét és tevékenységét?

– Szántó Arator István országosan is kevésbé ismert, mivel bibliafordítása elvesztett. Latin nyelvű levelezése viszont fennmaradt, életét ebből ismerhettük meg. Atyja foglalkozása kölcsönözhetette neki nevét, szántó latinul arator. Családját rabságba hurcolták a portyázó törökök, ő maga egyházi pályára lépett. Belépett a jezsuita rendbe, több helyen tanított. Rómában megalapította a magyar katolikus papnövelde. Sokat tett hazájáért, látva a gondokat, így kesergett: „Mindig az átkozott egyenletlenség okozta Magyarországot romlását!” Erdélyi működése során kezdte el a Biblia fordítását. A történelmi viszonyok miatt többször menekülnie kellett, negyvenéves irodalmi munkásságának gyümölcsei elvesztek, elégték. Életművét rendtársa, Káldi György koronázta meg az első magyar katolikus bibliakiadvánnyal.

Gárdonyi Géza neve ismertebb, Devecserben az egy-

kori katolikus iskola is az ő nevét viseli, halálának kilencvenedik évfordulójáról is megemlékeztek. A magyar irodalom egyik kiemelkedő alakja, a város kulturális életében is többször szerepelnek művei, és az egyházközség is megőrzi emlékét, „Fel nagy örömrre” kezdetű énekét is gyakran énekeljük a karácsonyi szentmiséken.

Hogyan sikerült összhangba hozni és napjainkban is élővé tenni a két különböző korban élt ember emlékét?

– Ahogy Márfi Gyula érsek is kiemelte szentbeszédében, mindkettőjük életében meghatározó volt a Biblia szerete és a magyarságtudat. Ebben a szellemiségben működött közre az ünnepségen a veszprémi Szilágyi Keresztény Általános Iskola gyermekkórusa, az ajka-padragkúti bányász férfikórus, valamint Tóth Miklós orgonaművész kispap.

Több mint száz gyermek készült különböző bibliai témájú pályaművekkel az ünnepre, rajzokat, kerámiákat, betlehemeket készítettek, a nyerteseknek a főpásztor adta át a könyvjutalmakat. A szentmise és a hangverseny után az iskolában a Gárdonyi korabeli tantermet és a bibliakiállítás tekinthettek meg az érdeklődők.